

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Centar za mirovne studije

Mirovni studiji

Generacija **2015./2016.**

Mentorska grupa: Ljudska prava

Područje rada: Ljudska prava: teorija i praksa, Vrijednosti ljudskih prava

ŽIVA KNJIŽNICA

Završni rad

Mentorica:

Tatjana Vlašić

Autorice:

Lucija Dumančić

Ivana Šakić

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Zagreb, lipanj 2016

SADRŽAJ

Sažetak	2
1. Ljudska prava – uvod i teorijski okvir.....	3
2. Odakle nam motivacija za ovu temu	4
3. Opis rada na Živoj knjižnici	6
4. Veza žive knjižnice s Mirovnim studijima	10
5. Literatura	12
6. Prilozi	13

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Sažetak

Zahvaljujući stručnim voditeljima i gostima predavačima/icama tijekom Mirovnih studija imale smo priliku usvajati znanja o miru, nenasilju, rodu, međunarodnom pravu, raditi na prepoznavanju predrasuda, diskriminacije i ostalim oblicima nepravde. Kroz godinu dana Mirovni studiji informirali su nas o radu različitih udruga civilnog društva, te upoznavali s pojedincima koji se u svom djelovanju bore za ostvarenje ljudskih prava. Stečena znanja i iskustva pomogla su nam u ostvarivanju zajedničkog projekta „Žive knjižnice“. Na taj način smo kroz brzu i kratku akciju željeli informirati, senzibilizirati i razviti toleranciju među sudionicima knjižnice. Po povratnim informacijama, u tome smo izgleda i uspjeli!

Ključne riječi: Živa knjižnica, ljudska prava, predrasude, diskriminacija, marginalizacija, senzibilizacija građana/ki...

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

1. Ljudska prava – uvod i teorijski okvir

Opća deklaracija o pravima čovjeka proglašena od strane Opće skupštine UN-a 1948. godine najuvrženiji je dokument kojim se štite ljudska prava. U preambuli ističe vrijednost slobode, pravde i mira u svijetu priznavanjem ljudskog dostojanstva, prirodnih i neotuđivih prava, te važnost poučavanja i učenja o zaštiti ljudskih prava.

Građani i građanke Republike Hrvatske nalaze se u vrlo izazovnim društvenim okolnostima; hrvatska demokratska konsolidacija (posljednja dva i pol desetljeća) obilježena je primjetnim demokratskim deficitom, ekonomska kriza se iz gospodarske sfere prelila na sve razine društvenog života, mnogi iseljavaju jer je u domovini stopa zaposlenosti mladih među najvišima u Europi, revitalizira se ustaštvo, raste nerazumijevanje i netrpeljivost radi izbjegličkog vala koji je zahvatio Europu zbog sukoba na Bliskom istoku, govor mržnje je svakodnevna pojava... Jedan od odgovora na (barem neke) navedene izazove jest promicanje vrijednosti dostojanstva, slobode, mira, pravедnosti, društvene jednakosti, solidarnosti, dijaloga i tolerancije među svim građanima i građankama, kao i onima koji se nalaze na teritoriju RH a nisu u takvom (pravnom) statusu. Jednostavnije rečeno, promicanje vrijednosti dostojanstva, slobode, mira, pravедnosti, društvene jednakosti, solidarnosti, dijaloga i tolerancije među svim ljudima svijeta. Sve te vrijednosti koje čine ljudska prava nisu neke posebne privilegije koje pojedinac/ka zasluži svojim djelovanjem. Ona mu/joj uvijek i svakom trenutku pripadaju.¹ Za njih se može reći da su standard bez kojih ljudi ne mogu živjeti dostojanstveno kao ljudska bića. Razvoj ljudskih prava ima svoje korijene u težnjama za slobodom i jednakošću svuda u svijetu neovisno o spolu, dobi, sposobnostima, etničkoj, nacionalnoj ili nekoj drugoj pripadnosti, kao i o društvenom ili državnom ustroju kojemu pojedinac pripada. Riječ je o univerzalnim,

¹ Oni izrazi koji se u ovom radu koriste za osobe u muškom rodu (a nije navedeno drugačije radi jednostavnosti čitanja) uporabljeni su neutralno i odnose se na muške, ženske i transrodne osobe.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

neotuđivim i nedjeljivim pravima. Brojna istraživanja (Bagić, D.(ur.) 2013, i Bagić, D. i Gvozdanović, A., 2015.) kao i Izvještaj o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije u 2011. godini (Lalić i dr. 2012.), na žalost, ukazuju kako su stereotipi, predrasude i diskriminacija sastavni dio hrvatske društvene zbilje i kako se gore spomenuta ljudska prava nerijetko krše. Mnoge institucije, vladine i nevladine, rade na tome da se prevenira kršenje sve tri generacije ljudskih prava. Mnoge se predrasude temelje upravo na nedovoljnom kontaktu s onim osobama o kojima su iskonstruirane. Teško ih mijenjati jer su duboko ukorijenjene u svijesti čovjeka, ali ipak postoje neki postupci koji mogu pomoći da se one otklone, ili barem smanje. Živom knjižnicom željeli smo postići dvojaki efekt: 1.) svim zainteresiranima pružiti uvid u rad različitih institucija, udruga i pojedinaca koje se u svom radu bave zaštitom i promicanjem ljudskih prava, 2.) pružiti osobni kontakt ljudi različitih profila koji svojim životnim i radnim iskustvom mogu izvršiti utjecaj na promjenu postojećeg stereotipnog i predrasudnog mišljenja. U tom smislu, svim zainteresiranima željeli smo ukazati na različite mehanizme borbe protiv diskriminacije, netrepeljivosti, ksenofobije, homofobije, te svih oblika nasilja u kojima ustraju pojedinci, udruge i institucije koje su bile *žive knjige*.

2. Odakle nam motivacija za ovu temu

Za početak, našu mentorsku skupinu su činili Jakov, Suzana, Petra, Bojan, Lucija i Ivana. Najiskrenije, nitko od nas nije birao ovu temu zbog članova u skupini te nismo išli s namjerom da želimo raditi s određenim ljudima, povodili smo se idejom. Svi smo htjeli raditi na udrugama za ljudska prava. Ali pitanje je bilo *kako*? Prva ideja za praktični rad skupine koja je predstavljena na *brainstormingu* tijekom seminara je bila priručnik s udrugama koje se bave ljudskim pravima te vodič kroz njih kako bi se ljudima olakšao pristup informacijama i beznadno lutanje morem udruga dok se ne dođe do one koja im može pomoći u njihovom traženju pravde i željom za poštivanjem njihovih prava. Za mentoricu smo dobili Tanju Vlašić koja je bila jedna od voditeljica na modulu Ljudskih prava. Sam vodič, ideja s kojom smo primarno krenuli, nije bila moguća. Takva ideja je brzo bila odbačena jer smo pronašli da takvi priručnici/informativne bilježnice već postoje. Grupa se našla pred zidom. Drugi susret Tanja je na mentorsku donijela svima primjerak knjige *Kako ste?* autorice Barbare Matejčić s namjerom da nas ta knjiga uvede u svijet ljudi kojima smo tim priručnikom htjeli pomoći. I što se dogodilo? Uglavnom svi smo knjigu pročitali u jednom dahu te na sljedećoj mentorskoj o

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

njoj stalno pričali. Na sastanku su krenula pitanja. Kako knjigu možemo iskoristiti? Što iz nje izvuci?

Barbara Matejčić slobodna je novinarka i urednica fokusirana na društvene teme i ljudska prava. Rođena je u Splitu 1975. godine, a trenutno živi u Zagrebu. Piše redovito za tiskane i internetske medije u Hrvatskoj i inozemstvu. Suraduje s Dokumentarnim programom Trećeg programa Hrvatskog radija i s međunarodnim istraživačkim, medijskim i ljudsko-pravaškim organizacijama. Nagrađena je za najbolje pisano novinarstvo u 2013. godini nagradom „Marija Jurić Zagorka“ (Hrvatsko novinarsko društvo, 2014.), dobitnica je Nagrade za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava „Krunoslav Sukić“ (Centar za mir, 2013.) te priznanja za najbolje praćenje LGBT tematike u Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2010. (Zagreb Pride, 2011.). Dobitnica je nekoliko europskih stipendija za novinarski rad. Diplomirala je Hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. (*barbaramatejic.com*, lipanj 2016)

Svakoga je posebno zanimala jedna priča. Knjiga je dosta svakidašnjeg naziva, toliko običnog a pritom jako značajnog. Postavljajući to pitanje drugoj osobi dajete veliku mogućnost širokog kruga odgovora na što, veoma često, dobijemo jedan jedini šprancirani odgovor kojim se bježi od daljnjih pitanja i uvjerava sugovornika da mu je život onako, lagan; *dobro*. Jeste li ikada primijetili da to pitanje postavljamo ljudima mehanički, često bez interesa za odgovorom i onda, ukoliko dobijemo odgovor koji nije sličan onom učestalom dobro, šokiramo se istim. Ukazuje li nam to da ne želimo slušati tuđe jade? Ili pak živimo u uvjerenju da je život bajka i da nikome nije teško. Možda čak smo samo sebični i ne zanimaju nas eventualne tužne sudbine drugih te suočavanjem s istima bježimo jer im ne želimo pomoći da ih promijene. Ne znamo. Možda zbog toga naslov *Kako ste?*. Knjiga bilježi priče stvarnih ljudi koji žive u Hrvatskoj i prikazuje njihove sudbine i borbu sa svakodnevnicom. Njihova imena su također promijenjena zbog njihove sigurnosti ili u nekim slučajevima, čisto želje za anonimnosti. Osobe prikazane u knjizi su osobe koje se bore sa shizofrenijom, tjelesnom invalidnosti, slijepe osobe, LGBT osobe, nacionalne manjine. I time Barbara obuhvaća osobe koje se u Hrvatskoj bore, bore se za svoja prava, bore se svaki dan samo kako bi živjele normalno bez stigmi i bore se same sa sobom. U knjizi nije svakoj osobi na isti način teško. Knjiga skalira. Dozira. Priče poput Živila pička! odmah na prvu ukazuje na jednu u narodu kontroverznu i provokativnu temu koja u sebi nema ništa provokativno, ima samo ono normalno ljudsko, želja za priznanjem i normalnim življenjem bez straha za svoj život. Nasuprot toj priči stoji priča sa Zvonimirom, osobi koja je

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

slijepa i koja cijeli svoj život živi jednostavno rečeno normalno. Čak bi rekle i nenormalno zbog količine potpore, želje za pomaganjem, napretka i lijepog života kojim živi. Čak na trenutke osjećaš kao da ta priča ne pripada tu.

Tanja nas je pitala bi li htjeli upoznati Barbaru te ju je dovela na sljedeći sastanak. Sastanak koji je trebao trajati sat vremena na kraju je trajao dva i pol. Svi su imali neko pitanje dok Barbara, ruku na srce, ne šteti vrijeme i riječi te veoma često odlazi i u šira područja priče od samog pitanja kojima nam je samo pomogla da knjigu bolje razumijemo. Veoma lijepo i ugodno druženje koje nam je dalo ideju. Tijekom rasprave smo pričali o predstavljanju knjige, o tome kako ljudima treba približiti te ljude i njihove sudbine, o važnosti informiranja.

Približavanjem ljudskih sudbina, borbe i svakodnevnice ljudi shvaćaju. Ljudi razvijaju toleranciju i u susretu s osobom, jedan na jedan, dobiju osjećaj da osoba kojoj se takvo nešto događa nije samo slovo na papiru te shvaćaju da je ta osoba više od njene dijagnoze.

Došli smo na ideju da ljude treba informirati o udrugama koje se bave istim i(li) sličnim problemima. Čuli smo da Zagreb Pride taman u tjednu prije Pridea organizira Živu knjižnicu. Jako nam se svidio taj koncept te smo ih kontaktirali u želji da im se pridružimo u realizaciji ideje. Mia Gonan iz Pridea je došla na mentorsku grupu te smo s njom razgovarali o planovima izvedbe Žive knjižnice u organizaciji Zagreb Pridea. Kroz tjedan dana Tanja nas je kontaktirala da Pride odustaje od Žive knjižnice te da ukoliko smo i dalje za, idemo dalje s provedbom i organizacijom sami. Iz razloga što nam se ideja Žive knjižnice od početka činila kao jako dobra ideja za provesti akciju, kako približavanja ljudi i njihovih situacija, tako i udruga, nastavili smo s time.

3. Opis rada na Živoj knjižnici

Unaprijed se ispričavamo jer sam opis rada ne može zvučati službeno i niti malo u znanstvenom stilu, pisale smo ga onako kakav je bio. Svakakav.

Za početak, mnogima od nas nije bila jasna ideja žive knjižnice i kako to funkcionira. Živa knjižnica je koncept kojeg su prvi put proveli mladi Danci 2000. godine motivirani ubojstvom prijatelja s ciljem prevencije nasilja među mladim ljudima (*Klub za mlade Zagreb, lipanj 2016*). Živa knjižnica djeluje kao i svaka druga knjižnica; jedina razlika je što su knjige ljudi, koji ne

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

samo da informiraju, već mogu odgovarati na pitanja te ih postavljati i tako i same steći nova znanja. U *Živoj knjižnici* čitatelji pomoću kataloga živih knjiga odaberu i *posuđuju* knjigu na ograničeno vrijeme te je nakon čitanja (razgovora koji traje otprilike 30 minuta) vraćaju na policu knjižnice. Neposrednim, otvorenim i prijateljskim razgovorom između čitatelja/čitateljica i živih knjiga na inovativni način se mijenjaju dotadašnji stavovi, smanjuju negativne tenzije te jača empatija prema drugima i drugačijima.

Za organizaciju eventa nam je ostalo jako malo vremena te sami nismo znali gdje se nalazimo jer smo se puno planirali oslanjati na *Zagreb Pride*. Za početak, koga zvati? Tko će nam se javiti? Sastavili smo listu udruga i osoba u Zagrebu kojima smo planirali poslati poziv da nam se odazovu na knjižnicu nadajući se da će se javiti i pristati na suradnju. Nitko od sudionika u grupi nema problema s pisanjem ali nas par naginje publicističkom stilu i kolikvijalizmima pa smo potpuno ne prisilili Suzanu da napiše službeni dopis u koji je Jakov dodao rečenicu, dvije dok ga je Ivana lektorirala i promijenila. Lucija sva svoja volontiranja uglavnom bazira na tome da je tajnica nekom eventu tako da je i za ovaj ona bila zadužena za slanje mailova udrugama. Isti taj dopis je Tanja Vlašić odnijela u CMS te smo ga dobili na memorandumu što nam je uveliko olakšalo posao jer smo iza sebe imali veliki hrvatski NGO za koji ljudi znaju. Da smo sami to radili bez CMS-a iza nas, tko zna bi li odaziv knjiga bio takav. 31. svibnja smo poziv poslali na adrese: B.a.b.e, Brid, Ženskim studijima, CESI, Documenta, DTI, FSO, GONG, Kontra, HUS, Okus doma, Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljica za djecu, Pravo na grad, TransAid, Zagreb Pride, RAND, Ženska soba, Zelena akcija... Nisu nam svi odgovorili i nakon tjedan dana smo imali svega par potvrđenih odgovora. Najiskrenije, smatrali smo da će event propasti. Na svu sreću, sa sobom smo imali Suzanu koja zna sve i svakoga te je sve svoje kontakte koje ima pokušala uključiti. Dovala je Savjetovalište Luka Ritz, Hrvatsku udrugu za mirenje, Zamisli, NPC, a mnoge udruge koje smo kontaktirali dodatno je nazvala. Petra je također u dovođenju udruga odigrala veliku ulogu nakon dovevši FSO i GONG. Na kraju smo 2 dana prije knjižnice kao knjige imali B.a.b.e, GONG, Zelenu akciju, Pravobraniteljicu za djecu, Pučku pravobraniteljicu, Ivanu Radačić, Zamisli, CESI, Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja, Hrvatsku udrugu za mirenje, Gorana Božičevića, savjetovalište Luka Ritz, Zagreb Pride, Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj, Hrvatsko debatno društvo, Mrežu antifašistkinja Zagreb, Antoniju Petričušić).

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Kreativni dio knjižnice je bio puno lakši jer smo znali da ne ovisi o nikome drugome nego samo o nama. Nakon istraživanja koncepta zaključili smo da ne moramo ići točno po službenoj ideji žive knjižnice iste nego da je možemo prilagoditi svojim idejama i mogućnostima. Razmišljali smo kako nam vremensko ograničenje ne pogoduje jer će event odgovarati *speed datingu* te na takav način ljudima ograničiti vrijeme i prisiliti ih da promijene knjigu i upute se onima koji ih toliko ne zanimaju. Pružanjem neograničenog vremena dajemo ljudima dovoljno vremena da pitaju sve što ih zanima, upoznaju se s *knjigom* te čak s njome ostvare više od površne veze pitanje – odgovor. Našli smo se i dogovorili tko će što dalje raditi. Tako su ideje bile da napravimo event na Facebooku koji smo napravili na licu mjesta, tijekom dana smo na isti postavili plakat koji je Ivana napravila i krenuli s marketingom (*šeranjem* i *ivnajtanjem* ljudi). Živu knjižnicu smo smislili tako da napravimo katalog s udrugama koje će biti na eventu tako da posjetioci mogu vidjeti čime se koja udruga bavi ukoliko nisu upoznati s njenim radom te pritom pitati ono što ih zanima. Lucija je bila zadužena za sastavljanje teksta o udrugama, Ivana je tekst slagala i napravila katalog koji se zadnji dan mijenjao jer su neki odustali (MAZ, Pravobraniteljica za djecu dok se Forum za slobodu uključio) tako da smo na kraju sve radili u zadnji tren. Ivana je napravila *name tagove* tako da svaka knjiga nosi svoje ime, ime organizacije te natpis žive knjižnice, također je napravila stolne markere tako da za svakim stolom sjedi jedna knjiga te na njoj piše tko se na tom stolu nalazi. Nadalje, ideja je bila da svakoj osobi koja dođe ostane nešto za uspomenu tako da je napravila članske iskaznice za svaku osobu koja dođe koje su izgledale kao one stare iskaznice kartonske prije ovih novih plastičnih s bar kodovima. Činilo joj se kao dobra ideja da pratimo i u izvješću napišemo tko je imao koliko posuđivanja i općenito koliko su ljudi posuđivali knjige. Evidenciju je na eventu vodila knjižničarka Ivana. Jedina stvar koju bi mijenjali je da bi sljedeći put radili ovo malo ranije, radili veći marketing (iako nam je Klub studenata politologije, KSFF, i CMS podijelio event i time pridonio širenju riječi). Sudeći po evidenciji koju je Ivana vodila (i za koju je velika vjerojatnost da postoje greške da nešto nije uneseno jer to u jednom trenu više nije mogla voditi) na event je došlo oko 50 posjetioca što nam je bilo veoma drago i bilo je baš taman jer 5 ljudi više bi u dvorani radilo gužvu.

Sveukupno smo na Živoj knjižnici imali 16 udruga te smo se među sobom podijelili tako da svaki par ili pojedinac dobije isti broj tako da vas ne zasipamo istim informacijama. Tako smo nas dvije odabrale sljedeće udruge koje su bile na Živoj knjižnici i pripremile par riječi o njima:

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

1. Forum za slobodu odgoja – predstavnica Višnja Pavlović

Forum za slobodu odgoja (FSO) je neprofitna, nevladina organizacija osnovana 1992. godine. Temeljni cilj FSO-a je promicati implementaciju obrazovnih standarda suvremenog demokratskog društva u hrvatski obrazovni sustav. Članovi Foruma su obrazovni stručnjaci, profesori i učitelji, roditelji, studenti i učenici koji su zainteresirani za unapređenje obrazovanja i obrazovnog sustava. Forum provodi suvremene i kvalitetne obrazovne programe te utječe na javne politike vodeći se načelima pravednosti, nenasilja, otvorene komunikacije, cjeloživotnog učenja i kritičkog mišljenja. Jedna od najznačajnijih djelatnosti FSO-a je provedba edukacijskih programa u području nenasilnog rješavanja sukoba, zdravstvenog obrazovanja, građanskog obrazovanja, itd.

FSO je bila veoma posuđivana knjiga, nju je posudilo 8 čitatelja.

2. CESI/LIBELA – predstavnica Ana Brakus

CESI je feministička organizacija koja se zalaže za unapređenje društvenog položaja žena i ostvarenje spolne i rodne ravnopravnosti te za puno provođenje svih zakona i međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava. Razvoj civilnog društva smatramo važnim preduvjetom razvoja demokratskog društva.

Portal **LIBELA** započeo je s radom početkom 2009. godine. Portal pruža informacije o rodu, spolu i demokraciji. Posvećen je praćenju i propitivanju realiteta, demokratskih i socijalnih praksi iz rodne perspektive, s naglaskom na povećanje vidljivosti društvenog, političkog i kulturnog angažmana žena. Važna misija portala je dekonstrukcija rodnih stereotipa i seksizama prisutnih u mainstream medijskom sadržaju kao i podvrgavanje medijske stvarnosti kritičkom promišljanju iz feminističke perspektive.

CESI nije bila veoma posuđivana knjiga, nju je posudilo tek 3 čitatelja/ica.

3. ZAMISLI – predstavnici Denis Marijon

Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „**ZAMISLI**“ osnovana je 2005. godine s ciljem poticanja mladih s invaliditetom na uključivanje u sustav obrazovanja,

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

informiranja i savjetovanja mladih sa i bez invaliditeta, uključivanja osoba s invaliditetom u aktivnosti vezane uz život u zajednici te podizanja kvalitete života i obrazovanja mladih s invaliditetom u RH. Sjedište udruge je u Zagrebu, no aktivnostima koje razvija i pruža utječe na kvalitetu života i obrazovanja mladih s invaliditetom na području cijele Hrvatske. Svoje dugogodišnje iskustvo u radu s mladima s invaliditetom kao i problematiku s kojom se susreću posjetiteljima će prenijeti Denis Marijon.

ZAMISLI je bila knjiga koju je posudilo 7 čitatelja/ica.

4. Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj – predstavnik Prince Sonyi

Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj (DAH) osnovana je u cilju promicanja, razvitka i unapređenja društvene povezanosti među afričkim grupama i pojedincima u Republici Hrvatskoj kako bi spriječila osjećaj i posljedice izolacije, socijalne isključenosti ili rasizma. Udruga nastoji promovirati i predstavljati pozitivne slike Afrike i njezinih kulturalnih vrijednosti. Također, bavi se prikupljanjem informacija koje su važne i korisne Afrikancima u Republici Hrvatskoj.

DAH je bio veoma posuđivana knjiga, u jednom trenu ljudi su za stolom sjedili na pola stolice samo da bi uspjeli čuti dogodovštine i priče Prince Sonyija. Princa iz udruge DAH službeno je posudilo 9 čitatelja/ica.

Bilo nam je lako lijepo raditi na Živoj knjižnici; od početka stvaranja same ideje do realizacije iste na posljetku. Osjećale smo se da radimo nešto što valja, da pomazemo ljudima da dođu do informacija, da saznaju sve što ih zanima. Bi li to ponovno radile? Da!

4. Veza žive knjižnice s Mirovnim studijima

Prvi moderni mirovni programi bavili su se onim što se u mirovnom diskursu prepoznaje kao *negativan mir*, tj. zagovarali su odsustvo direktnog nasilja. Konkretno, bavili su se prijetnjom izbijanja nuklearnih ratova te pitanjima razoružanja. Tokom godina koncept mirovnih programa

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

mijenjao se. Početkom 90-ih opada interes za globalne prijetnje specifične za razdoblje Hladnog rata, a u fokus dolazi „pozitivan mir“ koji podrazumijeva više od odsustva nasilja. Radi se o diskursu koji zagovara pravedno društvo jednakih mogućnosti, pravednu raspodjelu moći i resursa, te jednaku zaštitu za sve.

Nesporo je da odabir metoda i sadržaja mirovnog obrazovanja, kao i u suštini samih ciljeva, uvelike ovisi o socijalnom, kulturnom, ekonomskom i političkom okviru unutar kojeg mirovni edukatori rade. Razvoj mirovnog obrazovanja u suverenoj Hrvatskoj tako je neraskidivo povezan s teškim ratnim iskustvom i poslijeratnim periodom društvene obnove i izgradnje mira u podijeljenim zajednicama. Paralelno s tim, izgradnja mira povezana je s razvojem civilnog društva i zaštitom ljudskih prava. (Zenzerović Šloser, 2011, 11)

Poprilično je teško taksativno navesti ciljeve, metode i sadržaje mirovnog obrazovanja. Ipak, neki se ciljevi, tj. usvajanje određenih znanja, vještina i stavova smatraju nezaobilaznima u svim programima mirovnog obrazovanja (pa tako i interdisciplinarnog obrazovnog programa Centra za mirovne studije). To su: usvajanje znanja o sukobu, ratu, miru i nenasilju, prepoznavanje predrasuda, usvajanje znanja o ekologiji, različitim kulturama, rasama, rodu, religiji, ljudskim pravima, odgovornostima, globalizaciji... prevenciji i rješavanju sukoba, kulturi, međunarodnom pravu i sudu... Osim znanja, metode i sadržaj mirovnog obrazovanja usmjerene su na usvajanje određenih stavova poput ekološke osviještenosti, samopoštovanja, tolerancije, poštovanja ljudskog dostojanstva i različitosti, interkulturalnog razumijevanja, rodne osjetljivosti, empatije, nenasilja i pomirenja, društvene odgovornosti i solidarnosti. (Gvozdanović i Potočnik, 27) Iz ovdje navedenih ciljeva mirovnog obrazovanja jasno je da ono nije moguće promatrati kao zasebno ili izolirano područje. *Mirovno obrazovanje jest cjelovit participativan proces koji uključuje učenje 'o' i 'za' demokraciju i ljudska prava, nenasilje, socijalnu i ekonomsku pravdu, rodnu ravnopravnost, održivi razvoj, demilitarizaciju, izgradnju mira, međunarodno pravo i ljudsku sigurnost...* (Zenzerović Šloser, 2011, 7)

Imajući na umu sve navedeno, poveznica našeg praktičnog dijela, svrhe i cilja Mirovnih studija leži upravo u tome što smo provodeći živu knjižnicu bili usmjereni na informiranje, senzibiliziranje i razvijanje tolerancije među sudionicima knjižnice. Mirovni studiji su nas kroz godinu dana upućivali na daljnje akcije, informirali o udrugama, upoznavali s pojedincima koji djeluju na određenim poljima područja ljudskih prava u nama budeći nove osjećaje i nove

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

pogleda na stanje stvari upućujući nas na drugačije, nenasilne načine djelovanja. Mi smo to na ovaj način, kroz brzu i kratku akciju, živu knjižnicu, pokušali predočiti drugima.

5. Literatura

Deklaracija o pravima čovjeka, UN, 1948.

Bagić, D.(ur.) (2013) *Odgaja li škola dobre građane? Studija o političkoj socijalizaciji hrvatskih srednjoškolaca*, Zagreb, GONG, FPZG

Bagić, D. i Gvozdanović, A. (2015) *Istraživanje političke pismenosti učenika završnih razreda srednjih škola u Hrvatskoj istraživanja*, GOOD inicijativa, Zagreb

Gvozdanović, A. i Potočnik, D. (2009) *Mladi i izgradnja mira: analiza aktivnosti izgradnje mira u udrugama mladih i za mlade*, Centar za mirovne studije: Institut za društvena istraživanja, Zagreb

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Zenzerović Šloser, I. (2011) *Učiti za mir: analitička i normativna podloga za uvođenje vrijednosti, sadržaja i metoda mirovnog obrazovanja u formalni obrazovni sustav*, Centar za mirovne studije

URL adrese:

Barbara Matejčić (URL: barbaramatejicic.hr, lipanj 2016)

Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj (URL: dah.hr , lipanj 2016)

Forum za slobodu odgoja (URL: fso.hr, lipanj 2016)

Libela (URL: libela.org, lipanj 2016)

Zamisli (URL: zamisli.hr , lipanj 2016)

6. Prilozi

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

živa
knjižnica

FPZG
8.6.2016
SRIJEDA

18:30

Slika 1 – Plakat za živu knjižnicu

Ana BRAKUS Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) <i>gost knjiga</i>	Prince SONIYI Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj (DAH) <i>gost knjiga</i>	Ivan BLAŽIČEVIĆ GONG <i>gost knjiga</i>
živa knjižnica	živa knjižnica	živa knjižnica
Dušanka PRIBIČEVIĆ - GELB Hrvatska udruga za mirenje (HUM) <i>gost knjiga</i>	Antonela ANDREATA Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja <i>gost knjiga</i>	Ivana MILAS KLARIĆ, dr.sc. Pravobraniteljica za djecu <i>gost knjiga</i>
živa knjižnica	živa knjižnica	živa knjižnica

Slika 2 – Name tagovi (primjer)

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

UDRUGA/ ORGANIZACIJA	PREDSTAVNIK /ICA	OPIS RADA
B.a.b.e	<u>Tihana Bertek</u>	B.a.B.e su osnovane 1994. godine sa svrhom promicanja i zaštite ženskih ljudskih prava, a danas se organizacija usredotočila na promicanje rodne ravnopravnosti i osiguravanje jednakih mogućnosti za sve rodove u svim sferama društvenog života. B.a.B.e. su organizacija prepoznata u javnosti po beskompromisnoj borbi za poštivanje ljudskih prava na jednakim osnovama za sve građanke/e i zalaganju za rodnu ravnopravnost. Organizacija ima osigurano stabilno financiranje programima i hladnog pogona te 10-ak zaposlenih stručnjakinja/ka. Građani i državna te međunarodna tijela vide organizaciju kao ekspertni centar za pitanja rodne ravnopravnosti. Ključne riječi: zaštita ljudskih prava, jednake mogućnosti, rodna ravnopravnost...
CESI/Libela	<u>Ana Brakus</u>	CESI je feministička organizacija koja se zalaže za unapređenje društvenog položaja žena i ostvarenje spolne i rodne ravnopravnosti te za puno provođenje svih zakona i međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava. Razvoj civilnog društva smatramo važnim preduvjetom razvoja demokratskog društva. Portal LIBELA (www.libela.org) započeo je s radom početkom 2009. godine. Portal pruža informacije o rodu, spolu i demokraciji. Posvećen je praćenju i propitivanju realiteta, demokratskih i socijalnih praksi iz rodne perspektive, s naglaskom na povećanje vidljivosti društvenog, političkog i kulturnog angažmana žena. Važna misija portala je dekonstrukcija rodnih stereotipa i seksizama prisutnih u mainstream medijskom sadržaju kao i podvrgavanje medijske stvarnosti kritičkom promišljanju iz feminističke perspektive. Ključne riječi: spolna i rodna ravnopravnost, edukacija, istraživanje...
Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj (DAH)	<u>Prince Sonivi</u>	Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj (DAH) osnovana je u cilju promicanja, razvitka i unapređenja društvene povezanosti među afričkim grupama i pojedincima u Republici Hrvatskoj kako bi spriječila osjećaj i posljedice izolacije, socijalne isključenosti ili rasizma. Udruga nastoji promicati i predstavljati pozitivne slike Afrike i njezinih kulturnih vrijednosti. Također, bavi se prikupljanjem informacija koje su važne i korisne Afrikanima u Republici Hrvatskoj. Ključne riječi: afrička kultura, običaji, suradnja, informiranje.

Slika 3 – Katalog (primjer, dio)

			
ČLANSKA ISKAZNICA			
ime: _____			
prezime: _____			
br. iskaznice: 2/2016			
FPZG, 8.6.2016.			

Slika 4 – Članska iskaznica

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz projekt: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

